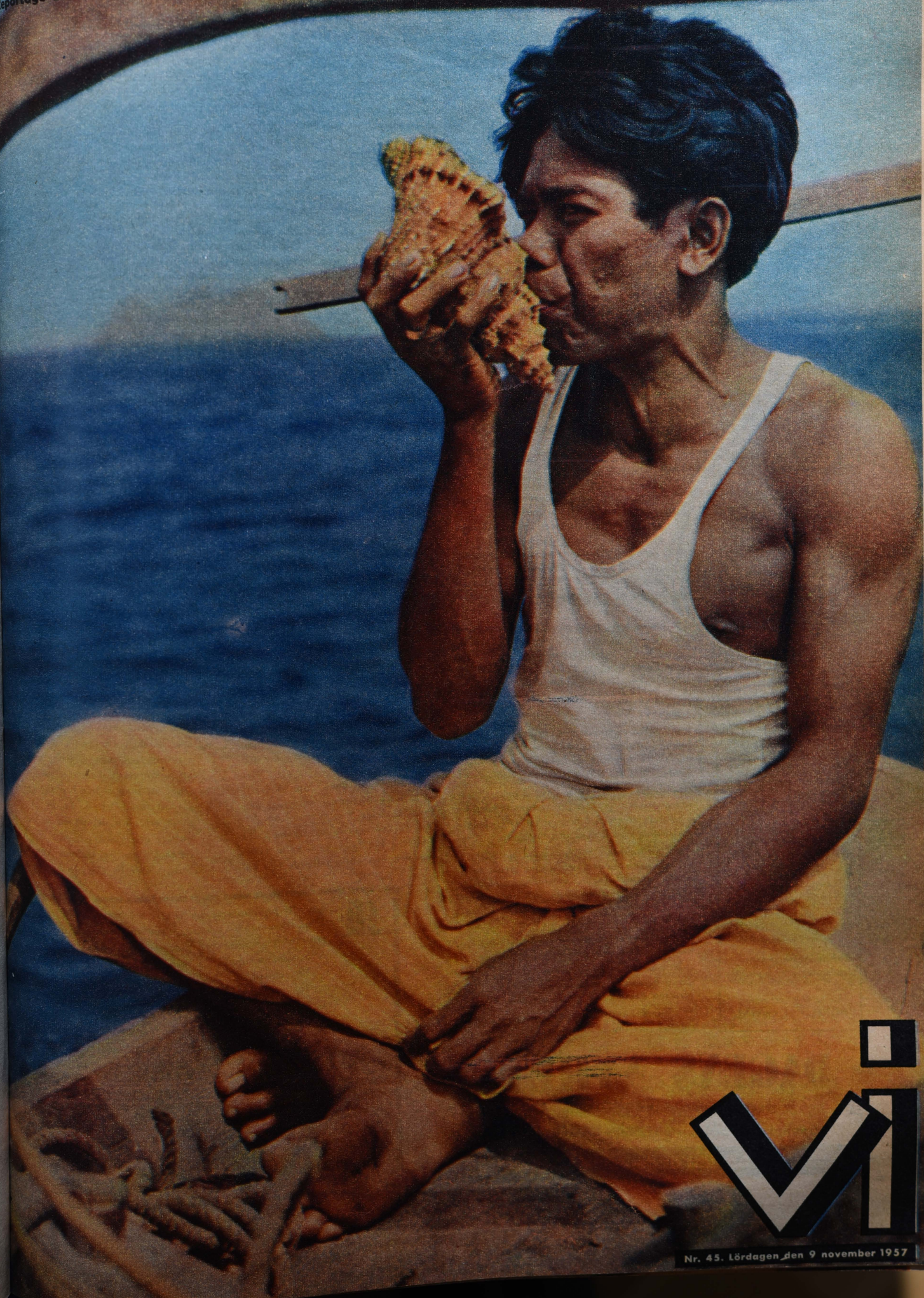

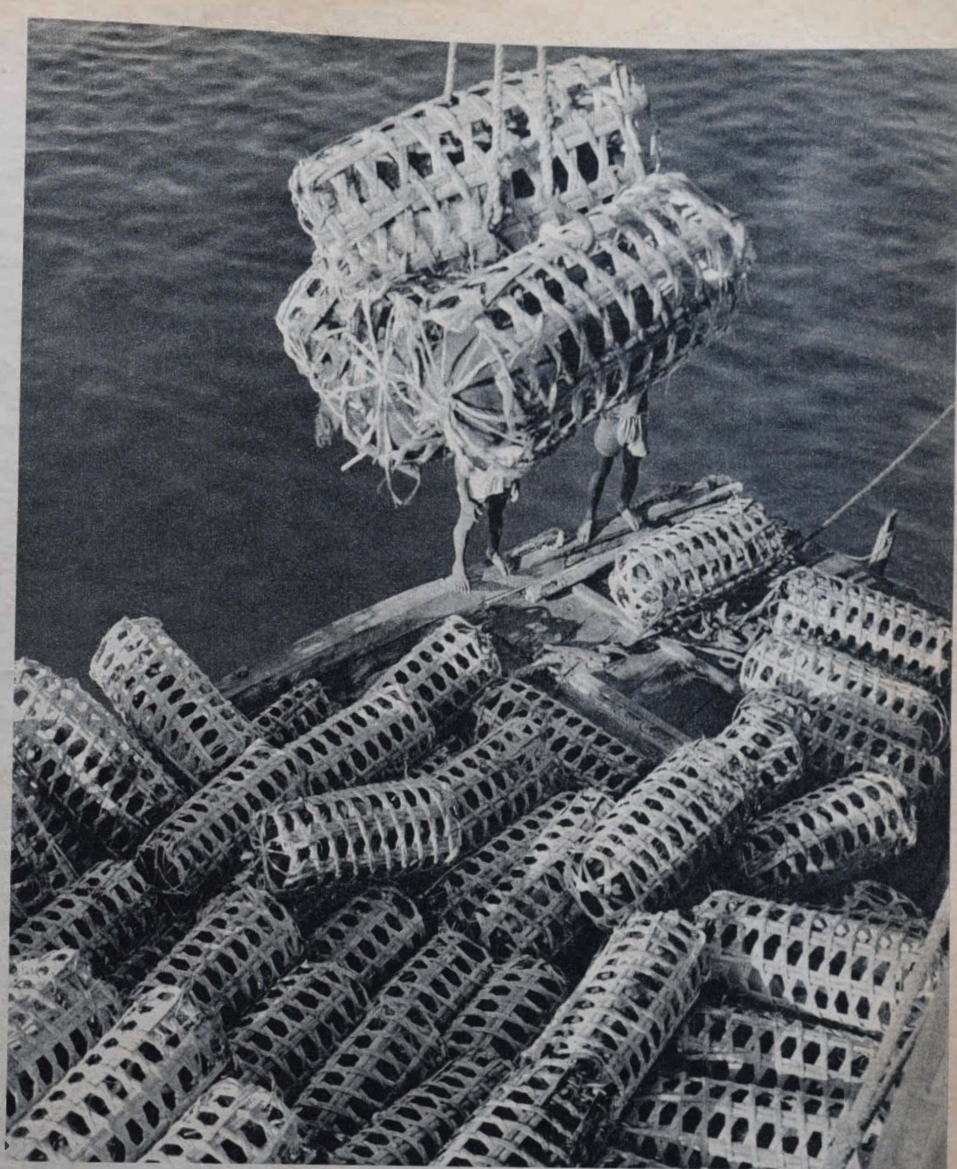
Man blåser för vind till Komodo
reportage av Sven Gillsäter

Antligen var jag så på väg mot ett av mina drömmars mål — drakarnas ö, knappålsön Komodo — mitt inne bland Små Sundaöarna. M/s Waikelo, en av förbindelselänkarna i den stora kedjan av öar i Indonesien, hade lämnat silhuetterna av östra Javas väldiga vulkaner Gunung Bromo och Merapi bakom sig, och ur morgondiset reste sig redan Balis Gunung Agung, gudarnas boning, samtidigt som solklotet rullade upp för en ny het dag. Trots tjugofem års trampgång i dessa farvatten var den holländske kaptenen lika entusiastisk för varje ny soluppgång över havet, medan jag nog var mest andaktsstämd inför konturen av paradiset ö — Bali.

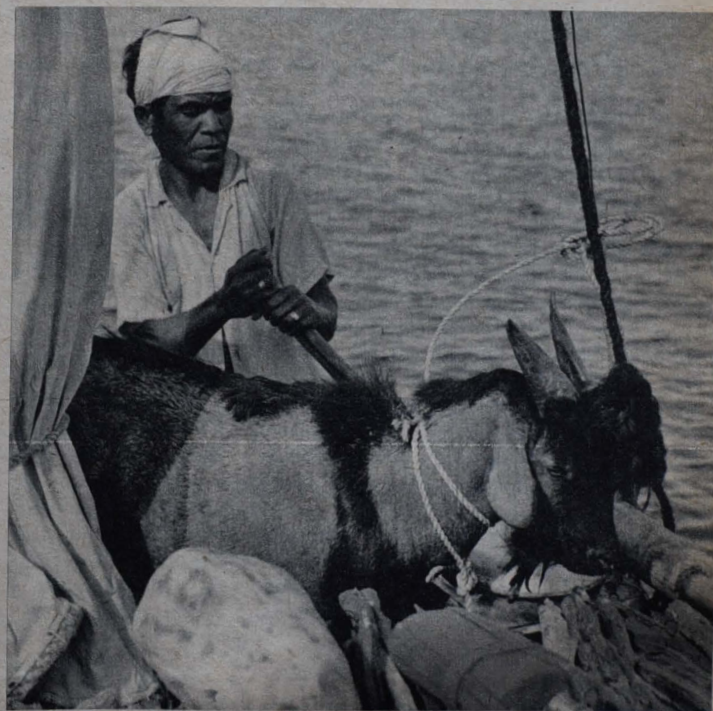
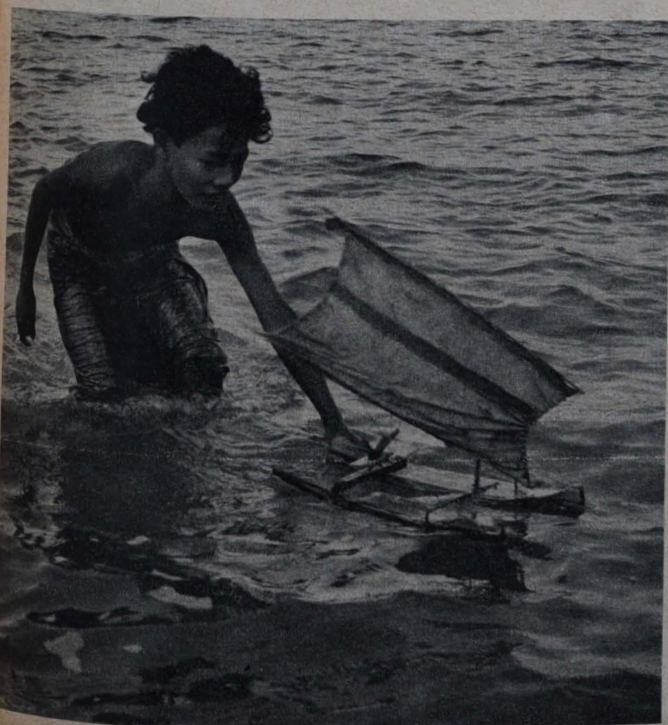
Tyvärr blev det ingen landkänning den här gången, och kanske lika så gott var det. Ankaret rasslade ned i botten bara för några timmar utanför hamnen Buleleng, som i böckerna aldrig beskrivits som annat än en smutsig håla, utan den charm som övriga delen av ön lär äga. Ett par båtlastar passagerare bordade, och dessutom bogserades tre pråmar djur ut mot oss. Inte några av Fritjof Anderssons söndersjungna tigrar och gorillor utan sjuhundra svarta, skriande grisar, som hinduerna på Bali fött opp och nu exporterade till de kristna och kineserna på Celebes. Några hundra av våra däckspassagerare fick hastigt flytta sig till andra hörn av fartyget och lämna plats för svinen. Och vilka ömkansvärda svin. De var inskufade i avlånga runda rottingkorgar som hyvades ombord i knippen, ungefär som man lastar massabalar i norrlandshamnarna. Korgarna slängdes eller rullades iväg över däck, staplades i högar med sju eller åtta rader ovanpå varann, täcktes över med presenningar mot den brännande solen, och så var saken klar.

Vi skar tvärs över Lomboksundet och ankrade i kvällningen upp på redan till hamnen Ampenan, där tusentals flämtande oljelampor på stranden skänkte en känsla av lägerliv. Nå,

Att blåsa för vind till Komodo

Sven Gillsäter reser till forntidsdrakarnas ö

Den lilla fattiga jordbruksbyn Maria Maria högt uppe i Sumbawas torra bergstrakter.

det var tusen och åter tusen Lombokinnevänare som väntade på pilgrimsbåten till Mekka och som redan hade väntat i tre svettdrypande dygn. Båten var lite försenad, kanske bara några dagar...

Genom den oro som Indonesien plågas av idag hade jag rekommenderats att »hoppa av» vid en hamn på västra Sumbawa. Från dess stad, Sumbawa Besar, skulle jag kunna hyra en jeep för de trettio milens resa till öns östligaste hamn. Men säkert skulle det ta några dagar att skaffa jeepen. Jag tog in på ett litet smutsigt kineshotell mitt emot sultanens palats, knockade huvudet i den låga dörrposten till rum nr sju och installerade mig med min oskiltaktige javanesiske assistent Pranowo.

Hela nästa dag ägnades åt »pappersinsamlingen» (polis-, militär-, tull-, informations- och skogsvårdsstyrelsebesök) och med en försvärligt bunt papper med siffror, bokstäver,

stämplar, streck och kommatecken (jag hade gärna fyllt i med några utropstecken) i portföljen kunde jag andra dagen söka hyra en jeep. Det fanns inte så många att välja på, och dessutom uppvissade de flesta sådana defekter att risken för motorstopp var alltför påtaglig. Till slut fick jag vända mig till Informationsministeriets hyggliga gossar och anhålla om deras hjälp. De hade just fått en helt ny jeep med mitt fartyg och var inte alls ovilliga att ställa den till förfogande mot rimlig ersättning.

På min karta stod det att vägen var en *improved motorroad* (förbättrad motorväg) men efter bara några kilometers färd visade det sig betyda improviserad, stenbeströdd häststig. Landskapet uppvissade många variationer och kan sägas påminna om en underbar blandning Nordingrå, ödsligt Sarek, småländskt högländ och några skopor Skattungby här och var.

Efter tolv timmar från starten stapplade en

halvt ihjälskakad och dammdränkt fotograf med följe in på Pasan Graham, gästhuset i den lilla fiskebyn Sape. Följet bestod förutom av assistenter av en imponerande samling mer eller mindre nakna ungar och nyfikna bybo. Det var säkert länge sedan en vit man hade gästat byn. Jag blev uttittad, genomtittad, utglodd och röntgenblickad och kände mig som en zigenarfamilj, som just slagit läger i en svensk landsortsby. Här fanns vänliga och hyggliga människor överallt, min omfattande utrustning låg kringströdd på gården, även det skulle inte falla någon in att stjäla eller röva en enda av den tydligen »rike» mannens tillhörigheter.

Efter ett par dagars organisationsarbete och köpsläende i Sape blev jag klar för det stora hoppet över till Komodo, det som skulle bli det mest spännande. Jag hade fått hyra en *prau*, större fiskebåt, med tre mars besättning.

som trodde sig kunna segla mig över på tolv timmar i god vind. De var också beredda att stanna med mig hela tiden på Komodo. Vi bestör segla redan klockan två om natten, då vind och ström skulle vara fördelaktiga. Praun lastades alltså på kvällen och fylldes till relingen med utrustning, bland annat sjuttio kilo ris, varentankar och tre levande getter.

Tränkaret halades vid fullmånesken, vinden var ljum och god och det överdimensionerade seglet svälde ut. Omheten i kroppen kändes inte längre när jag lade mig tillrätta på praudäckets vasskantade bambuspjälor, men den skulle få tillfälle att bryta igenom igen. När fullmånen började blekna och de röda flammorna från vulkanen Gunung Apis utbrott smälte ihop med morgonrodnadens »nitrosa gaser» så mojade också vinden. Skepparen letade fram sin stora snäcka med hål i och uttade så att det lät som om vi varit en stor ångare. Han blåste efter mera vind. Men resultatet var föga märkbart. — I tre dygn hann

jag få erianhet av detta havs alla skifningar. Så en natt med måne, då vinden var alltför hård och byig, dyningen gick hög och slog över oss. Vi måste ligga på kryssen — och att kryssa med dessa praus är lika lönlöst som att försöka sanima sak med en köllös eka. Vi kom inte ur fläcken trots välfyllt segel, sjöarna spolade över oss oupphörligt. Getstackaren i fören hade det nog värst och brakte liksom de två vi hade under däck. Pranowo var sjösjuk redan från starten och låg inrullad i en presenning. Kocken var också sjösjuk och dessutom dödsförskräckt, Sidik skulle visa sig som mer erfaren och orädd, och han satt och blåhöll sig vid relingen och bönföll Mohammed i ett par timmars tid. Enda svaret han fick var att också han blev illamående. Den yngste besättningsmedlemmen försattes ur användbart skick utan uttalad anledning, och den andra råkade under den våldsamma rullningen stiga ned i stekpannan med sin bara fot och brände sig illa. Det såg ganska dystert ut, och jag

började undra hur det egentligen skulle gå. Kunde verkligen de där två eldarna jag sett förövert på vardera sidan om praun vara onda andars verk? De kanske hade lagt ut spärrbommar för oss? Skepparen, som såg tryggt ut, hytte varnande åt mig, när jag pekade åt deras håll. Man pekar inte åt oknytt.

Vi kom att rida ut stormen på ett fegare sätt. Vi slogs inte med de onda uppsäten föröver, utan vi sökte oss efter många om och men in i en obetydlig bukt, Loho Boko, på Komodos nordvästsidan och inväntade tjänligare vind och lindrigare strömförhållanden. För att komma in till Komodos enda hamn, som också är plats för dess enda bosättning, måste vi runda så gott som hela ön.

Redan utifrån sjön kunde jag se att Komodo var ett trasigt landskap, »ett förhistoriskt land, en förlorad värld» — en värdig boplats för ett av jordens äldsta, nu levande djur: Varanus Komodiensis — draködlan. Om mitt möte med den berättar jag i nästa nummer.

Sape; flickan till vänster säljer getkött och ris, bakat i små paket av bananskal, flickan till höger tillhandahåller den vita kopran, kokosnötens nyttiga innehåll.

